

ENDONEZYA

Ülke Raporu



 İÇİNDEKİLER

1. ÜLKE HAKKINDA GENEL BİLGİLER	3
2. ENDONEZYA'NIN TÜM ÜRÜNLERDE ÜLKE BAZINDA İTHALAT VERİLERİ	5
3. ENDONEZYA'NIN TÜM ÜRÜNLERDE ÜLKE BAZINDA İHRACAT VERİLERİ	6
4. ENDONEZYA'NIN İKLİMLENDİRME SEKTÖRÜ İTHALATI.....	7
5. ENDONEZYA'NIN TÜRKİYE'DEN SEKTÖR İTHALATI VERİLERİ.....	9
6. ENDONEZYA'NIN EN ÇOK İTHAL ETTİĞİ 20 SEKTÖR ÜRÜNÜ	10
7. ENDONEZYA'NIN ÜLKE BAZINDA SEKTÖR İHRACAT VERİLERİ	12
8. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREK HUSUSLAR VE MÜŞAVİRLİK BİLGİLERİ	13

1. ÜLKE HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Tablo 1: Ülke Hakkında Genel Bilgiler

Resmi adı	Endonezya Cumhuriyeti
Nüfus	284,4 milyon (2025, IMF)
Yüzölçümü	1.904.569 km ²
Dil	Bahasa Endonezya
Başkent	Cakarta
Para Birimi	Endonezya Rupisi (IDR) 1 USD= 16.800,99 IDR
Yönetim Biçimi	Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Prabowo Subianto
GSYİH	1,49 Trilyon USD (2025, IMF tahmini)
GSYİH Büyüme Hızı	% 5,1 (2025, IMF tahmini)
Toplam İhracat	264 Milyar USD (2024, Trade Map)
Toplam İthalat	233 Milyar USD (2024, Trade Map)
Türkiye'nin Ülkeye İhracatı	461 Milyon USD (2024, Trade Map)
Türkiye'nin Ülkeden İthalatı	1,9 Milyar USD (2024, Trade Map)

Kaynak: IMF, T.C. Ticaret Bakanlığı, Trade Map

Coğrafi Konum

Endonezya, Güneydoğu Asya ile Avustralya arasında yer alan bir ada devletidir. Karasuları, yüzölçümünün yaklaşık dört katı büyüklüğündedir. Komşuları arasında Malezya ve Papua Yeni Gine bulunur; batı ve güneyde Hint Okyanusu ile çevrilidir. 17 bin civarında adaya sahip olan ülke, önemli ticaret ve stratejik su yollarını kontrol eder. Başlıca adaları Java, Sumatra, Bali, Kalimantan, Sulawesi ve Papua'dır. Ülkenin büyük kısmı ormanlık, dağlık ve volkanik alanlardan oluşur.

İklim

Endonezya, genel olarak iki ana iklim türüne sahiptir: tropikal muson iklimi ve ekvatorial iklim. Endonezya'da sıcaklıklar genellikle yıl boyunca sabit kalmakta olup, ortalama sıcaklık 25°C ile 30°C arasında değişmektedir. Bu durum, ülkenin ekvatora yakın olmasından kaynaklanmaktadır. Yüksek rakımlı bölgelerde ise sıcaklıklar daha düşük olabilmektedir.

Siyasi ve İdari Yapı

Güneydoğu Asya Uluslar Birliği'nin (ASEAN) kurucu üyelerinden olan Endonezya, G-20 üyesi tek ASEAN ülkesi ve Hindistan ile ABD'nin ardından dünyanın en büyük üçüncü demokrasisidir. Anayasasına göre Cumhuriyet rejimine sahip üniter bir devlet olarak tanımlanan Endonezya'da "Pançasila" (5 ilke) devletin anayasal temel ilkesi olarak kabul edilmiştir. Buna göre Endonezya Cumhuriyeti, tek Tanrı, adil ve medeni insanlık, Endonezya'nın birliği, temsilciler arasında istişarelerin erdemine dayalı demokrasi ve tüm Endonezya halkı için sosyal adalet prensiplerine dayanmaktadır. Ülkede Cumhurbaşkanlığı seçimleri ilk defa 2004 yılında doğrudan halk oylamasıyla yapılmıştır. Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı 5 yıllık bir süre için halk oylamasıyla seçilmekte ve en fazla 2 dönem görev yapabilmektedir.

Nüfus

2024 itibarıyla 282 milyonluk nüfusuyla dünyanın en kalabalık 4. ülkesi olan Endonezya'nın, 2029 yılında 295 milyona ulaşacağı öngörülmektedir. Ortalama yaş 28.6 olup, doğurganlık oranı kadın başına 2.4'tür. 2030 yılına kadar bu oranın azalsa da yenileme seviyesi olan 2.1'de kalacağı tahmin edilmektedir. Doğurganlık azalırken nüfusun yaşlanması da beklenmektedir; 65 yaş üstü nüfusun oranı 2016'da %5.3 iken, 2030'da %8.4'e çıkacağı öngörülmektedir.

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

Doğal Kaynaklar

Endonezya'da yapılan son araştırmalar, ülkenin maden rezervlerinin beklenenden daha zengin olduğunu ortaya koymuştur. Kömür, kalay, bakır, nikel, boksit, altın, gümüş, demir cevheri gibi birçok değerli madene sahiptir. Madencilik uzun vadede gelişmesi beklenmektedir. Endonezya, dünya nikel üretiminin %20'sini, alüminyum üretiminin ise %10'unu karşılamaktadır.

2010-2020 yılları arasında kişi başına düşen yenilenebilir temiz su miktarında %10 azalma yaşamış ve 2020 itibarıyla kişi başına 7.426 m³ temiz suya sahiptir.

Enerji kaynaklarına gelince:

- 2021'de 2 milyar varillik kanıtlanmış petrol rezerviyle dünyada 33. sıradadır.
- 2022'de günlük 834 bin varil petrol üretimiyle 22. sırada yer alır.
- 2021'de 50 trilyon feet³ doğalgaz rezerviyle 22. sıradadır.
- Aynı yıl 2 trilyon feet³ doğalgaz üretimiyle dünyada 15. sırada yer almaktadır.

Endonezya Ekonomisi

Endonezya, Güneydoğu Asya'nın en büyük ekonomisine sahiptir. İmalat sektörü, büyük ölçüde yerli kaynaklı ürünlerin üretimi ve işlenmesine dayanır. 2024 yılında cari fiyatlarla 1,4 trilyon dolar olan GSYİH'nin, 2025'te 1,49 trilyon dolara çıkması beklenmektedir. Bu büyüklükle dünya ekonomileri arasında 16. sıradadır.

Sabit fiyatlarla GSYİH büyümesi 2024'te %5, 2025'te %5,1 olarak tahmin edilmektedir. Kişi başına düşen milli gelir 4.981 dolar olup, dünya sıralamasında 121. sıradadır. Enflasyon oranı ise %2,5 düzeyinde sabit kalacaktır. İşsizlik oranı %5 olup, dünya genelinde 55. sıradadır. Cari işlemler dengesi ve kamu borcu oranları sırasıyla %1 açık ve %41 seviyesinde seyretmektedir.

Endonezya, yeni başkent Nusantara ile uzun vadeli yatırım fırsatları hedeflemekte; Doğu Kalimantan'da yenilenebilir enerji, petrol, gaz, petrokimya gibi alanlarda yatırım planları yapılmaktadır. Ayrıca, sürdürülebilir tarım, sağlık, eczacılık, eko-turizm ve düşük karbonlu enerji gibi sektörlerde sanayi kümeleri kurulması öngörülmektedir.

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

2. ENDONEZYA'NIN TÜM ÜRÜNLERDE ÜLKE BAZINDA İTHALAT VERİLERİ

Endonezya, 2024 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık %5,5'luk bir artış ile toplam 233,7 milyar dolar ithalat gerçekleştirmiştir. Endonezya bu ithalat rakamı ile 2024 yılında dünyadaki ithalatta 29. Sırada yer almaktadır.

Tablo 2.1: Endonezya'nın En Çok İthalat Yaptığı 20 Ülke (Birim: Bin ABD Doları)

No	Ülkeler	2022	2023	2024	2023-2024 Değişimi (%)	2024 Payı (%)
	Toplam	237.447.057	221.739.634	233.658.658	5,38%	100,00%
1	Çin	67.723.698	62.880.868	72.729.136	15,66%	31,13%
2	Singapur	19.409.474	18.409.523	21.526.174	16,93%	9,21%
3	Japonya	17.176.667	16.516.575	14.964.917	-9,39%	6,40%
4	A.B.D.	11.681.585	11.325.834	11.999.667	5,95%	5,14%
5	Malezya	12.475.634	10.760.558	10.919.258	1,47%	4,67%
6	Avustralya	9.863.268	9.199.406	10.439.119	13,48%	4,47%
7	Tayland	10.989.024	10.253.166	9.707.963	-5,32%	4,15%
8	Güney Kore	11.718.182	10.525.782	9.339.119	-11,27%	4,00%
9	Vietnam	4.817.797	5.299.949	6.454.385	21,78%	2,76%
10	Hindistan	9.329.537	6.673.248	5.664.381	-15,12%	2,42%
11	Brezilya	3.900.084	4.855.947	5.424.129	11,70%	2,32%
12	Suudi Arabistan	5.491.364	4.067.085	4.047.472	-0,48%	1,73%
13	Çin Taipei	4.452.700	3.948.280	3.937.122	-0,28%	1,68%
14	Almanya	3.821.840	4.647.335	3.705.694	-20,26%	1,59%
15	Hong Kong, Çin	2.976.168	2.526.521	3.104.676	22,88%	1,33%
16	Nijerya	4.321.217	3.941.009	3.011.953	-23,57%	1,29%
17	Rusya	2.180.574	2.433.789	2.240.426	-7,94%	0,96%
18	Kanada	2.998.884	2.145.868	2.122.813	-1,07%	0,91%
19	B.A.E.	2.760.474	2.351.750	1.993.632	-15,23%	0,85%
20	Filipinler	1.493.778	1.491.428	1.787.420	19,85%	0,76%

...

41	Türkiye	515.183	598.245	461.234	-22,90%	0,20%
----	---------	---------	---------	---------	---------	-------

Kaynak: TradeMap

Endonezya'nın en büyük ticaret ortağı bölgesel olarak yakın olan Çin, Singapur ve Japonya gibi ülkelerdir. Türkiye, Endonezya'nın toplam ithalatında 41. sırada yer almaktadır. Ülkemiz Endonezya'nın 2024 yılı ithalatından %0,2 pay almaktadır. Endonezya'nın en çok ithal ettiği ürün grupları ise petrol ürünleri, diğer yağlar ve müstahzarlar ve altındır. Bu ürünlerin ithalatı Endonezya'nın toplam ithalatının beşte birine tekabül etmektedir. Bu ürünlerin dışında Endonezya; buğday, kömür, elektronik devre aksam ve parçaları ve telefon ithalatı gerçekleştirmektedir.

3. ENDONEZYA'NIN TÜM ÜRÜNLERDE ÜLKE BAZINDA İHRACAT VERİLERİ

Tablo 3: Endonezya'nın En Çok İhracat Yaptığı 20 Ülke (Birim: Bin ABD Doları)

No	Ülkeler	2022	2023	2024	2023-2024 Yılları Değişimi (%)	2024 Payı (%)
	Toplam	291.979.103	258.797.196	264.703.354	2,28%	100,00%
1	Çin	65.924.117	64.938.703	62.439.028	-3,85%	23,59%
2	A.B.D.	28.239.114	23.287.665	26.364.782	13,21%	9,96%
3	Japonya	24.845.365	20.789.559	20.705.780	-0,40%	7,82%
4	Hindistan	23.378.836	20.290.562	20.335.686	0,22%	7,68%
5	Singapur	14.395.732	12.607.218	12.198.381	-3,24%	4,61%
6	Malezya	15.452.430	12.460.270	12.024.903	-3,49%	4,54%
7	Güney Kore	12.813.689	10.301.819	10.755.262	4,40%	4,06%
8	Filipinler	12.903.203	11.039.808	10.741.271	-2,70%	4,06%
9	Vietnam	8.286.044	7.536.414	9.473.240	25,70%	3,58%
10	Tayland	8.169.361	7.224.333	7.703.529	6,63%	2,91%
11	Çin Taipei	8.702.754	6.703.968	6.682.986	-0,31%	2,52%
12	Avustralya	3.469.605	3.178.483	4.957.935	55,98%	1,87%
13	Hollanda	5.379.177	3.866.493	4.706.852	21,73%	1,78%
14	Pakistan	4.330.733	3.031.139	3.522.264	16,20%	1,33%
15	B.A.E.	2.300.356	2.649.129	3.061.012	15,55%	1,16%
16	Bangladeş	3.894.628	3.577.819	3.019.448	-15,61%	1,14%
17	Hong Kong	2.953.072	2.651.116	2.621.080	-1,13%	0,99%
18	Suudi Arabistan	2.018.953	2.078.796	2.573.789	23,81%	0,97%
19	Almanya	3.216.060	2.524.069	2.392.147	-5,23%	0,90%
20	İtalya	3.129.878	2.098.630	2.250.566	7,24%	0,85%

Kaynak: Trade Map

Endonezya, 2024 yılında 264,7 milyar dolar değerinde ihracat gerçekleştirmiştir. Bu rakam, 2023'e göre %2,3'lük bir artış göstermiştir.

En çok ihracat yaptığı ülke ise 2024 yılında %23,59 pay ile Çin olmuştur. Çin'i yaklaşık %10'luk pay ile Amerika takip etmektedir. Endonezya ihracatının yaklaşık yarısına yakını en çok ihracat yaptığı ülkeler arasında ilk beşte yer alan Çin, Amerika, Japonya, Hindistan ve Singapur'a gerçekleştirmektedir. Türkiye'ye yapılan 1,9 milyar dolar değerindeki ihracat verisiyle birlikte ülkemiz Endonezya'nın ihracatında 23. sırada yer almaktadır.

4. ENDONEZYA'NIN İKLİMLENDİRME SEKTÖRÜ İTHALATI

2024 yılında 8,9 milyar dolar değerinde sektör ithalatı gerçekleştiren Endonezya, iklimlendirme sektöründe önemli bir pazar konumundadır. 2023 yılına göre %1,7'lik bir azalış olsa da Endonezya'nın 8,9 milyar dolarlık ithalatında ilk beş sırada Çin, Japonya, Amerika, Tayland ve Malezya yer almaktadır. Endonezya'nın ülkemizden yaptığı sektör ithalatı bir önceki yıla göre %74 azalış göstermiştir ve ülkemiz Endonezya'nın en çok ithalat yaptığı ülkeler sıralamasında 36. Olarak yer almaktadır.

Tablo 4.1: Endonezya'nın Sektörde En Çok İthalat Yaptığı 20 Ülke (Birim: Bin ABD Doları)

No	Ülkeler	2022	2023	2024	2023-2024 Yılları Değişimi (%)	2024 Payı (%)
	Toplam	8.350.270	9.034.511	8.880.500	-1,70%	100,00%
1	Çin	4.370.778	4.353.265	4.927.185	13,18%	55,48%
2	Japonya	539.148	558.181	506.900	-9,19%	5,71%
3	A.B.D.	408.984	409.263	460.666	12,56%	5,19%
4	Tayland	443.662	437.115	433.516	-0,82%	4,88%
5	Malezya	292.847	306.442	308.610	0,71%	3,48%
6	Almanya	327.992	298.834	272.023	-8,97%	3,06%
7	Güney Kore	475.722	935.788	265.238	-71,66%	2,99%
8	Singapur	208.773	239.543	252.619	5,46%	2,84%
9	İtalya	128.889	304.613	199.537	-34,49%	2,25%
10	Hindistan	226.793	199.758	188.301	-5,74%	2,12%
11	Vietnam	149.860	161.005	147.669	-8,28%	1,66%
12	Avustralya	110.218	97.104	103.309	6,39%	1,16%
13	Finlandiya	77.707	50.596	89.021	75,94%	1,00%
14	Birleşik Krallık	61.534	84.630	88.748	4,87%	1,00%
15	Polonya	8.098	10.742	82.703	669,90%	0,93%
16	Çin Taipei	68.631	68.460	70.375	2,80%	0,79%
17	Meksika	52.562	52.758	44.961	-14,78%	0,51%
18	Hollanda	42.783	48.151	42.019	-12,73%	0,47%
19	Fransa	38.092	52.937	41.498	-21,61%	0,47%
20	İsveç	20.187	17.610	29.173	65,66%	0,33%

36	Türkiye	23.750	34.383	8.834	-74,31%	0,10%
----	---------	--------	--------	-------	---------	-------

Kaynak: Trade Map

Tablo 4.2: Endonezya'nın Sektör Alt ürün Gruplarındaki İthalat Verileri

ÜRÜN GRUBU	2023	2024	Değişim (%)	Türkiye'nin 2023 Yılı Payı (%)	Türkiye'nin 2024 Yılı Payı (%)
TESİSAT	3.329.183	3.530.724	6,05%	0,66%	0,16%
HAVALANDIRMA	1.404.765	1.538.415	9,51%	0,26%	0,11%
KLİMA	1.337.055	1.379.597	3,18%	0,02%	0,02%
SOĞUTMA	1.143.531	1.292.610	13,04%	0,51%	0,05%
ISITMA	1.817.974	1.170.700	-35,60%	0,11%	0,09%
YALITIM	108.744	112.401	3,36%	0,70%	0,03%
TOPLAM	9.034.511	8.880.500	-1,70%	0,38%	0,10%

Kaynak: Trade Map

Verilere istinaden Endonezya, 2023 yılına göre 2024 yılında %6'lık bir artış ile 3,5 Milyar dolar sektör ithalatı gerçekleştirmiştir. Endonezya'nın en çok ithalat gerçekleştirdiği alt ürün grupları sırasıyla Tesisat Sistem ve Elemanları, Havalandırma Sistem ve Elemanları, Klima Sistem ve Elemanları, Soğutma Sistem ve Elemanları, Isıtma Sistem ve Elemanları ve Yalıtım Malzemeleridir.

Endonezya'nın sektör ithalatında gerçekleşen yaklaşık %2'lik azalışla beraber ısıtma sistem ve elemanları alt ürün grubu ithalatında %35'lik düşüş yaşanmıştır. Bu alt ürün grubunda yıllara göre en çok ithal edilen ürün grubu 840290 Buhar kazanı aksam, parçaları olmuştur. Bu ürün grubunda en çok ithalat gerçekleştirilen ülke Çin olmuştur. Türkiye binde 3'lük pay ile 21. sırada yer almıştır.

Soğutma sistem ve elemanları alt ürün grubunda Endonezya'nın 2023 yılından 2024 yılına gerçekleştirdiği ihracat %3,18 oranında artış göstermiştir. Bu alt ürün grubunda en çok ithal edilen ürün grubu 841989 Pastörize, kondanse etme vb. işler için cihaz, tertibat ve 841950 Isı değiştiriciler (eşanjörler) olmuştur. Bu alt ürün grubunda en çok ithalat gerçekleştirilen ülke Çin olup ülkemiz 607 bin dolar ihracatla 29.sırada yer almaktadır.

Klima sistem ve elemanları alt ürün grubu Endonezya'nın 2023 yılından 2024 yılına oransal olarak ithalatını en az artırdığı alt ürün grubu olmuştur. Bu alt ürün grubu kapsamında en çok ithal edilen ürün grubu 841510 Pencere/duvar tipi klimalar (tek bir gövde halinde) olmuştur. Bu alt ürün grubu ithalatının %30'u bu ürün grubundan yapılmıştır. En çok ithalat gerçekleştirilen ülke ise Çin olmuştur. Türkiye 283 bin dolarlık değer ile 30. Sırada yer almıştır.

Tesisat sistem ve elemanları alt ürün grubunda Endonezya 2024 yılında ithalatını bir önceki yıla göre artırmıştır. Bu alt ürün grubunda ve tüm sektör ithalatında en çok ithal edilen ürün grubu 848180 Diğer Muslukçu Eşyası olmuştur. Bu ürün grubunda 2024 yılında toplam 3,5 milyar dolar ihracat gerçekleştirilmiştir. Tesisat sistem ve elemanları alt ürün grubunda en çok ithalat gerçekleştirilen ülkeler Çin, Japonya ve Amerika'dır. Türkiye 2024 yılında 5,6 milyon dolarlık ihracat değeri ile 31. sırada yer almıştır.

Havalandırma sistem ve elemanları alt ürün grubu ithalatında da son 4 yılda düzenli bir artış yaşanmıştır. 2024 yılında bu alt ürün grubunda 1,5 milyar dolar ithalat gerçekleştirilmiştir. 2024 yılında 408 milyon dolar ile en çok ithalat gerçekleştirilen ürün grubu 842199 Filtre, arıtma cihazlarının aksam, parçaları olmuştur. Bu ürün grubunu 2024 yılındaki 399 milyon dolarlık ithalat ile 841480 Diğer amaçlar için kullanılan kompresör, vantilatör, aspiratör ürün grubu takip etmiştir. Havalandırma sistem ve elemanları alt ürün grubunda en çok ithalat gerçekleştirilen ülke Çin olup 2024 yılında Türkiye ithalatta 7. sırada yer almıştır.

Yalıtım malzemeleri ithalatı, 2023'ten 2024 yılına yaklaşık 4 milyon dolarlık artış kaydetmiştir. Bu alt ürün grubunda en çok ithalat gerçekleştirilen ürün grupları 680610 Cüruf, kaya yünü vb. mineral yünler, karışımları (kütük, levha vb. halinde) ve 701990 Diğer cam lifi, cam yününden mamulledir. Yalıtım malzemeleri ithalatının %46'sı Çin'den yapılmakta olup 2024 yılında Türkiye 31 bin dolarlık ithalat miktarı ile 36. sırada yer almıştır.

5. ENDONEZYA'NIN TÜRKİYE'DEN SEKTÖR İTHALATI VERİLERİ

Endonezya iklimlendirme sektörü ticaretinde dış ticaret açığı veren ithalata bağımlı bir pazardır. 2024 yılında bu değerler 8,8 milyar dolarlık ithalat; 1,28 milyar dolarlık ihracat olarak gerçekleşmiştir. Ülkemiz Endonezya'nın en çok ithalat yaptığı ülkeler sıralamasında 23.sırada yer almaktadır. Sektör ithalatında ise 2024 yılında 36. olmuştur. Endonezya'nın ülkemizden sektör ithalatını gösteren rakamlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 5: Endonezya'nın Türkiye'den Sektör İthalat Verileri (Bin ABD Doları)

ÜRÜN GRUBU	2023	2024	Değişim (%)	Türkiye'nin Endonezya İthalatındaki Sıralaması (2024)
TESİSAT	22.125	5.678	-74,34%	31.
ISITMA	1.991	1.016	-48,97%	21.
SOĞUTMA	5.863	607	-89,65%	29.
KLİMA	298	283	-5,03%	30.
HAVALANDIRMA	3.622	1.678	-53,67%	7.
YALITIM	758	31	-95,91%	33.
TOPLAM	34.383	8.834	-74,31%	36.

Kaynak: Trade Map

2024 yılında Endonezya'nın Türkiye'den yaptığı sektör ithalatı ciddi oranda azalarak 34,4 milyon dolardan 8,8 milyon dolara gerilemiş ve toplamda %74,31'lik bir düşüş yaşanmıştır. Bu keskin düşüş, neredeyse tüm ürün gruplarında gözlemlenmiştir. En dramatik düşüş, %95,91 ile yalıtım ürünlerinde yaşanırken, soğutma ürünlerinde %89,65, tesisatta ise %74,34 oranında gerileme olmuştur. Isıtma ve havalandırma ürünlerinde de sırasıyla %48,97 ve %53,67 oranlarında azalma kaydedilmiştir. Klima grubundaki ihracat ise %5 gibi daha sınırlı bir düşüş göstermiştir.

Türkiye'nin bu ürün gruplarındaki ithalatçı ülke sıralamaları da oldukça gerilemiştir; örneğin tesisatta 31., soğutmada 29., yalıtımda ise 33. sırada yer almaktadır. Sadece havalandırma grubunda 7. sırada bulunarak daha rekabetçi bir konumda olduğu dikkat çekmektedir.

Bu veriler, Türkiye'nin Endonezya pazarında sektörel rekabet gücünü büyük ölçüde kaybettiğini, özellikle fiyat, kalite veya tedarik sürekliliği gibi alanlarda yaşanan sorunların gözden geçirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

6. ENDONEZYA'NIN EN ÇOK İTHAL ETTİĞİ 20 SEKTÖR ÜRÜNÜ

Tablo 6: Endonezya'nın En çok İthal Ettiği 20 Sektör Ürünü (Birim: Bin ABD Doları)

No	GTİP	GTİP Açıklaması	2022	2023	2024	2023-2024 Yılları Değişim (%)
1	848180	Diğer muslukçu eşyası	860.134	871.898	895.644	2,72%
2	841989	Pastörize, kondanse etme vb. işler için cihaz, tertibat	574.594	371.995	513.997	38,17%
3	841510	Pencere/duvar tipi klimalar (tek bir gövde halinde)	381.359	462.860	420.465	-9,16%
4	842199	Filtre, arıtma cihazlarının aksam, parçaları	218.834	279.431	408.030	46,02%
5	841480	Diğer amaçlar için kullanılan kompresör, vantilatör, aspiratör	268.140	414.296	399.126	-3,66%
6	841370	Diğer santrifüjlü pompalar	306.788	316.285	377.771	19,44%
7	841590	Klima cihazlarının aksam-parçaları	240.526	236.797	372.988	57,51%
8	842139	Diğer motorlar için hava filtreleri	305.265	321.225	336.664	4,81%
9	840290	Buhar kazanı aksam, parçaları	238.215	511.894	324.388	-36,63%
10	841391	Pompaların aksam-parçaları	291.962	288.739	294.870	2,12%
11	841430	Soğutma cihazlarında kullanılan kompresörler	202.864	250.018	244.288	-2,29%
12	841490	Hava, gaz pompası, kompresörü, vantilatör vb. aksamı, parçaları	195.497	290.944	226.304	-22,22%
13	841950	Isı değiştiriciler (eşanjörler)	264.231	240.157	213.376	-11,15%
14	842121	Suyun filtre edilmesi/arıtılmasına mahsus cihazlar	179.575	172.898	204.034	18,01%
15	848190	Musluklar, valfler vb. cihazların aksam, parçaları	168.730	151.736	202.666	33,56%
16	841990	Isı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazların aksam-parçaları	185.332	121.849	178.479	46,48%
17	842129	Diğer sıvı filtre/arıtma cihazları	152.864	146.530	178.469	21,80%
18	841459	Diğer vantilatörler-aspiratörler	184.529	195.740	163.675	-16,38%
19	401693	Vulkanize kauçuktan conta, rondela ve diğer eşya	162.054	168.272	150.342	-10,66%
20	841869	Kondenserleri ısı değiştiricisi fonksiyonu gören kompresörlü ünite	123.147	123.040	147.998	20,28%

Kaynak: TradeMap

2023-2024 yılları arasında Endonezya'nın belirli GTİP kalemlerine göre ithalat verileri, bazı ürünlerde artış gösterirken bazı ürünlerde azalmalar yaşandığını göstermektedir:

● **En Dikkat Çeken Artışlar:**

- 841590 (Klima cihazlarının aksam-parçaları): %57,51 artış
- 841990 (Isı ile çalışan cihazların aksam-parçaları): %46,48 artış
- 842199 (Filtre/arıtma cihazı parçaları): %46,02 artış
- 841989 (Isıtma, pastörizasyon cihazları): %38,17 artış

● **Önemli Düşüşler:**

- 840290 (Buhar kazanı parçaları): %36,63 düşüş
- 841490 (Hava/gaz pompası, kompresörü parçaları): %22,22 düşüş
- 841459 (Diğer vantilatörler): %16,38 düşüş

● **Görece Durağan Kalan Kalemler:**

- 848180 (Muslukçu eşyası): %2,72 artış
- 841391 (Pompa parçaları): %2,12 artış
- 841430 (Soğutma kompresörleri): % -2,29 düşüş

Bu veriler, iklimlendirme, filtreleme ve ısı değiştirici ürünlerde artan talebi, buna karşın bazı mekanik parçalarda düşüşü ortaya koymaktadır. Türkiye bu ürünlerde rekabet avantajı sağlayarak ihracatını artırabilir.

7. ENDONEZYA'NIN ÜLKE BAZINDA SEKTÖR İHRACAT VERİLERİ

Tablo 7: Endonezya'nın Sektörde En Çok İhracat Yaptığı 20 Ülke (Birim: Bin ABD Doları)

No	Ülkeler	2022	2023	2024	2023-2024 Yılları Değişimi (%)	2024 Yılı Pay (%)
	TOPLAM	1.112.141	1.062.366	1.283.797	20,84%	100,00%
1	A.B.D.	217.348	145.934	267.282	83,15%	20,82%
2	Singapur	221.639	177.333	166.987	-5,83%	13,01%
3	Çin	30.429	38.872	153.125	293,92%	11,93%
4	Tayland	127.194	150.227	130.410	-13,19%	10,16%
5	Japonya	95.507	102.199	97.595	-4,50%	7,60%
6	Vietnam	60.114	59.926	81.272	35,62%	6,33%
7	Malezya	50.182	62.660	65.208	4,07%	5,08%
8	Hindistan	29.892	84.772	61.384	-27,59%	4,78%
9	Güney Kore	51.461	42.637	39.497	-7,36%	3,08%
10	Meksika	5.754	10.652	27.336	156,63%	2,13%
11	Avustralya	18.560	14.911	21.809	46,26%	1,70%
12	Filipinler	14.849	17.058	17.752	4,07%	1,38%
13	Almanya	16.519	13.260	15.129	14,10%	1,18%
14	Çin Taipei	7.175	7.615	11.328	48,76%	0,88%
15	Brezilya	7.160	6.009	10.605	76,49%	0,83%
16	Türkiye	12.963	12.654	10.294	-18,65%	0,80%
17	B.A.E.	4.803	9.731	9.878	1,51%	0,77%
18	Umman	5.952	4.795	7.858	63,88%	0,61%
19	Kuveyt	12.832	11.903	7.840	-34,13%	0,61%
20	Suudi Arabistan	5.828	4.455	7.840	75,98%	0,61%

Kaynak: Trade Map

2024 yılında Endonezya'nın sektörel ihracatı bir önceki yıla göre %20,84 oranında artarak 1,28 milyar dolara ulaşmıştır. Bu artış, özellikle Çin ve ABD gibi büyük pazarlardaki dikkat çekici yükselişlerden kaynaklanmaktadır. Çin'e yapılan ihracat %293,92 gibi çarpıcı bir artış göstererek 153 milyon dolara çıkmış ve ülke, toplam ihracatın %11,93'ünü oluşturmuştur. ABD ise %83,15 artışla 267 milyon dolarlık ihracatla Endonezya'nın en büyük pazarı olma konumunu güçlendirmiştir. Meksika, Brezilya ve Suudi Arabistan gibi pazarlarda da ciddi artışlar görülmektedir. Buna karşın Singapur, Tayland, Japonya ve Güney Kore gibi bazı geleneksel pazarlarda düşüş yaşanmış, bu durum Asya içi ticaretin zaman zaman dalgalı bir seyir izlediğini göstermiştir.

Türkiye'ye yapılan ihracat ise %18,65 oranında gerileyerek 10,3 milyon dolara düşmüş ve Endonezya'nın ihracat sıralamasında geriye gitmiştir. Türkiye'nin toplam ihracattaki payı %0,80 seviyesine inmiş, bu da rekabet gücünün zayıfladığına işaret etmektedir.

PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREK HUSUSLAR VE MÜŞAVİRLİK BİLGİLERİ

İŞ KÜLTÜRÜ

Endonezya'da yatırım yapan yabancı firmalar ve ticaret yapan şirketler, genel olarak iş süreçlerinin yavaş ilerlediğinden ve Endonezyalıların çalışma temposunun Türk iş insanlarının beklentilerinin gerisinde kaldığından şikâyetçidir. Karşılıklı güvenin kurulması zaman almakta, kamu kurumlarıyla yürütülen işlerde ise süreçler daha da yavaşlamaktadır. Ayrıca, kayıt dışı ekonomide yer alan firmalar haksız rekabete neden olmakta ve bu durum şirketlerin faaliyetlerini ve karlılığını olumsuz etkilemektedir.

Ülkede yaygın olan rüşvet ve yoğun bürokrasi, iş ortamının önemli sorunları arasında yer alır. Lisans ve izin süreçlerinin yavaş ilerlemesi de bu zorlukları artırmaktadır. Dünya Bankası'nın 2019 "iş yapma kolaylığı" endeksinde Endonezya 73. sıradadır.

Endonezya ile uzaktan iletişim kurmak da zordur; yabancı dil engeli ve yanıt alma konusundaki gecikmeler, işbirliğini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle, yüz yüze görüşmeler, fuarlara katılım gibi fiziksel temas yolları çok daha etkili olmaktadır.

TÜRKİYE ENDONEZYA SERBEST TİCARET ANLAŞMASI

Hâlihazırda STA müzakereleri kapsamında 3 ülke/ülke grubu (Japonya, Endonezya ve Körfez Arap Ülkeleri İş birliği Konseyi (KİK)) ile müzakereler aktif bir şekilde sürdürülmektedir.

PARA KULLANIMI

Endonezya'da kredi kartı kullanımı için gerekli altyapı mevcuttur ve bu ödeme yöntemi, özellikle gelir düzeyi belli bir seviyenin üzerinde olan bireyler arasında yaygın olarak kullanılmaktadır. Ayrıca cep telefonu uygulamalarıyla entegre çalışan elektronik ödeme sistemleri de oldukça gelişmiştir ve günlük işlemlerde sıklıkla tercih edilmektedir. Bu gelişmeler, özellikle Güneydoğu Asya'nın en hızlı büyüyen e-ticaret pazarı olan Endonezya'da, kredi kartı ve debit kart gibi dijital ödeme yöntemlerinin yaygınlaşmasını da hızlandırmaktadır.

Çek kullanımı teknik olarak mümkün olsa da, Türkiye'deki gibi ticarete döndürülerek aktif bir ödeme aracı haline gelmiş değildir. Dolayısıyla nakit dışı işlemlerde kartlı ve mobil ödeme sistemleri çok daha baskın durumdadır.

RESMİ TATİLLER VE MESAI SAATLERİ

Endonezya'da Cuma öğleden sonraları ve Ramazan ayı esnasında kamu kuruluşlarının mesai süreleri ve çalışma temposunda yavaşlama gözlenmektedir.

Endonezya'da kamu kurumlarının çalışma saatleri şu şekildedir:

- **Pazartesi – Perşembe:** 07:30 – 16:00 (öğle arası 12:00 – 13:00)
- **Cuma:** 07:30 – 16:30 (öğle arası 12:00 – 13:30)
- **Ramazan Ayında:** 08:00 – 14:00 (öğle arası 11:30 – 12:30)

Cuma öğleden sonraları ve Ramazan ayında genel olarak kamu kurumlarında çalışma temposu yavaşlamaktadır.

2025 YILI ENDONEZYA ULUSAL RESMİ TATİLLERİ:

1. 1 Ocak – Yeni Yıl
2. 27 Ocak – Miraç Kandili
3. 28-29 Ocak – Çin Yeni Yılı
4. 28-29 Mart – Sessizlik Günü (Nyepi)
5. 31 Mart – 7 Nisan – Ramazan Bayramı
6. 18-20 Nisan – Paskalya ve Kutsal Cuma
7. 1 Mayıs – İşçi Bayramı
8. 12-13 Mayıs – Vesak Günü (Buddha'nın Doğumu)
9. 29-30 Mayıs – İsa'nın Göğe Yükselişi
10. 1 Haziran – Pancasila Günü
11. 6-9 Haziran – Kurban Bayramı
12. 27 Haziran – Hicri Yılbaşı
13. 17 Ağustos – Bağımsızlık Günü
14. 5 Eylül – Mevlid Kandili
15. 25-26 Aralık – Noel

YEREL SAAT

Endonezya'da 3 standart bölgesel zaman dilimi uygulanmaktadır. Ülkenin başkenti Cakarta ile Türkiye arasında 4 saatlik bir zaman farkı bulunmaktadır.

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

SEKTÖREL FUARLAR

RHVAC Indonesia Fuarı: Fuar Cakarta'da her yıl düzenlenmekte olup 2025 yılı içerisinde 24 – 26 Eylül tarihlerinde gerçekleştirilecektir.

MÜŞAVİRLİK BİLGİLERİ

Endonezya / Cakarta
Burak AVCI – Ticaret Müşaviri
Esra ERUYSAL UYGUR- Ticaret Müşaviri

Turkish Embassy Office of the Commercial Counsellor
Jl. HR Rasuna Said. Kav. 1, Kuningan JAKARTA 12950 / INDONESIA
Tel : 00 62 21 522 95 15 // 00 62 21 522 95 55
IP Tel : 0 312 204 80 24 // 0 312 204 82 21
E-mail : cakarta@ticaret.gov.tr